

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W KONINIE
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК У КОНІНІ
UNIwersytet Narodowy w Użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY W PRZEMYŚLU
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
NARODOWY UNIwersytet Budownictwa Okręgowego im. Admirała Makarowa
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XVII:
PRZEZWYCIĘŻANIE SYTUACJI KRYZYSOWYCH
W NAUCE I W EDUKACJI**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasyl Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
TOM XVII:
ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ У НАУЦІ ТА ОСВІТІ**

**За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Przemyśl – Mikołajów
2024

Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв
2024

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XVII: Подолання кризових ситуацій у науці та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2024. 278 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XVII: Przewyciężanie sytuacji kryzysowych w nauce i w edukacji / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Przemyśl – Mikołajów: Poswit, 2024. 278 s.

ISBN 978-617-8487-33-1

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей XVII-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **K.Nowakowska**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr dr **S.Slobodian** (redaktor odpowiedzialny); dr hab., prof. **T.Stepanova**; **H.Wojciechowska**; dr **R.Żowtani**; dr **O.Zymomyra**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р філол. н., проф. **І.Зимомря**; д-р філол. н., проф. **М.Зимомря**; д-р іст. н., проф. **В.Ільницький**; д-р пед. н., проф. **Ю.Кузьменко**; д-р філол. н., проф. **О.Добровольська**; д-р пед. н., проф. **Т.Мішеніна**; д-р габ, проф. **К.Новаківська**; д-р пед. н., проф. **О.Невмержицька**; д-р філол. н., проф. **А.Печарський**; канд. тех. н., доц. **С.Слободян** (відповідальний редактор); д-р пед. н., проф. **Т.Степанова**; д-р **Г.Войтєховська**; канд. філол. н., доц. **Р.Жовтані**; канд. філол. н., доц. **О.Зимомря**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński
dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінський
д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8487-33-1

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2024
© Посвіт, 2024

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ. ФІЛОЛОГІЯ. СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Бондаренко О., Пруський А., Тищенко В. Шляхи підвищення стійкості економіки країни в умовах військового часу.....	9
Віннічук О. Практики соціальної адаптації та психологічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб в умовах війни.....	11
Галів У., Гжесяк Я., Жовтані Р. Пісенна комунікативна активність образу України.....	13
Гвоздецький Ю. Діяльність молодіжної націоналістичної організації у смт Чернелиця (1948–1949 рр.).....	16
Гвоздяк О. Семантичні особливості німецьких запозичень в українській закарпатській говірці долини ріки Віола.....	20
Глібіщук М. Шпигунomanія на Буковині у роки великої війни.....	21
Запорожець А. Археологічна спадщина України в російських ЗМІ як інструмент пропаганди та утвердження ідеології «руського міра».....	23
Зимомря І., Зимомря М. Утверджувач складових міжкультурної комунікації.....	27
Зимомря М. Престижність вибору його слова – адресна особистість.....	29
Золотухін О. Українська греко-католицька церква на Дрогобиччині в роки Другої світової війни.....	33
Ільницький В. Радянська депортаційна операція із Західної України 1939 р.: нове джерельне свідчення.....	35
Калініченко Т. Трансформації у перекладах як засоби експліцитного вираження смислу.....	43
Носа Б. Між історією та сучасністю: романний світ Філіппа Майєра.....	45
Репетій С. Розвиток свідомості особистості як необхідна умова духовного зростання.....	47
Свястин І. Зародження українських кооперативних пекарень в Галичині наприкінці XIX ст.	49
Сирко М. Інформаційний потенціал кримінальних справ для дослідження постаті Івана Губки (1932–2014).....	51
Фиштик Й., Зимомря М., Зимомря О. Архетип образу сумління.....	53
Хоменко І., Фоменко В., Сорока С. Повернення до емпірики, або спроба осмислити результати впливу війни на свідомість дітей шляхом аналізу дитячих малюнків.....	54
Шкода Н., Пшенічна Ю. Діяльність депутатів від України в роботі Першої Державної думи.....	57
Юрчишин Н. Дослідження постаті учасника українського національно-визвольного руху (на прикладі біографії Зенона Коссака).....	60

Промайнула мить і він зачинив високе вікно. А відтак господар робітні запропонував мені заграти для нього на дрімбі... Вона плавно полинула для правдивого слухача.

Олег ЗОЛУТХІН
(Дрогобич, Україна)

УКРАЇНЬСКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА НА ДРОГОБИЧЧИНІ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Із початком другої окупації західноукраїнських земель радянська репресивна система першочергову загрозу для свого існування вбачала у діяльності українського визвольного руху та Греко-католицької церкви. Хоча непокоїли її й інші християнські релігійні відгалуження (римо-католики, єзуїти, редомптористи та ін.). Серйозною проблемою для силовиків стала діяльність монастирів, які були місцями переховування та підтримки (продуктами, одягом, медикаментами та ін.) учасників антирадянського руху опору (українського, польського). Тому О. Воронін наголошував на необхідності їхнього ретельного розпрацювання. В першу чергу, необхідно було до 13 червня 1945 р. облікувати монастирі усіх конфесій (греко-католицької та римо-католицької) на територіях районів та ретельно встановити усі облікові дані на мешканців монастирів, його керівний склад. На ігуменів монастирів та їх заступників необхідно було подати в УНКДБ вичерпні довідки із повними персональними даними та характеристиками, вказавши наявні в РВ НКДБ на них компрометуючі матеріали.

Окремо необхідно було встановити назви монастирів, на які засоби вони існували, яку мали економічну базу (посівні площі, городи, сади, луги, ліси, майстерні, худобу та ін.), підпорядкованість, коли були засновані, тощо. Значна увага мала приділятися виявленню та фіксації компрометуючих матеріалів на монахів, які проживали у монастирях, встановлення їхніх зв'язків із українським та польським підпіллям, німецькими розвідувальними і контррозвідувальними органами. Необхідно було повідомити наявність агентурно-інформаційного апарату, який працював по виявленню антирадянської діяльності монахів. Звісно, що усі заходи необхідно проводити таємно, щоб не розшифрувати участь у ньому органів НКДБ.

Публікований документ був підготовлений начальником Управління НКДБ Львівської області комісаром державної безпеки 3 рангу О. Вороніним¹ 5 червня 1945 р. Адресований він був начальником районних відділів НКДБ Львівської області.

¹ **Воронін Олександр Іванович** (1908, с. Кожанка Муромського повіту Владимирської губернії – 03.1990, м. Москва). Росіянин. Закінчив школу с. Кубово (1918). Навчався у Владимирській губернській школі радянського і партійного будівництва (09.1923 – 06.1924). Працював на різноманітних цивільних посадах і очолював осередки ВКП(б) на підприємствах. В органах НКВС із січня 1937 р. Депутат Верховної ради СРСР 1 скликання. Референт секретаріату НКВС СРСР (10–12.1938). Начальник УНКВС-УНКДБ Сталінградської області (1938–1944). Начальник УНКДБ-УМДБ Львівської області (1944–1948). Заступник міністра геології СРСР (04.1949–03.1953). Начальник 6 спеціального відділу МВС СРСР (03–12.1953).

Публікуємо його у відповідності до сучасних археографічних вимог відповідно до оригіналу, максимально зберігаючи лексику, авторські та редакторські особливості джерела. Без змін подано власні та гео-графічні назви. Виправленню підлягали лише найбільш очевидні граматичні огріхи. Документ супроводжується легендою, в якій зазначено місце зберігання документа (назва архіву, номер фонду, опису, справи, аркушів).

Документ 1

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО
ВСЕМ НАЧАЛЬНИКАМ РО НКГБ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ
Только лично

тов. _____

г. _____

На территории Львовской области существует значительное количество греко-католических /украинских/ и римо-католических /польских/ монастырей различных орденов, как например, «Васильянов», «студеитов», «базельянов», «редомптористов», «иезуитов», «францишканов» и других.

Эти монастыри созданные и существующие на средства Ватикана, ведут активную антисоветскую работу и миссионерскую деятельность по распространению католицизма на территории СССР. В монастырях укрываются различные антисоветские элементы и агентура противника, перебрасываемая нелегально на нашу территорию с шпионско-разведывательными целями.

Многие из греко-католических монастырей являются местом укрытия оуновско-бандитских элементов и одной из баз, откуда идет снабжение банд УПА медикаментами, одеждой и продовольствием.

Римо-католические монастыри служат базой и местом укрытия участников белопольского подполья и польских националистических элементов.

В свете вышеизложенного все греко-католические и римо-католические монастыри заслуживают серьезного внимания с точки зрения их агентурного обслуживания.

В соответствии с этим

ПРЕДЛАГАЮ:

1. Всем начальникам НКГБ учесть на территории района все монастыри, как римо-католические, так и греко-католические, собрав списки с подробными установочными данными на весь монашеский элемент и руководящий состав монастыря.

2. На игуменов монастырей /настоятелей/ и их заместителей представить в УНКГБ исчерпывающие справки с полными установочными и характеризующими данными, ука- зав в справках какими компрометирующими материалами на них располагает РО НКГБ.

Начальник УМВС Красноярского края (12.1953–04.1954), начальник УКДБ Красноярского края (05.1954–07.1958). Старший радник, старший консультант КДБ при РМ СРСР в Албанії (08.1958–03.1961). Начальник УКДБ Брянської області (06–08.1962). Звільнений у запас КДБ (10.1962). Лейтенант державної безпеки (23.04.1937), майор (17.01.1939), ст. майор (02.07.1942), комісар державної безпеки 3 ранга (14.02.1943), генерал-лейтенант (09.07.1945). Нагороджений цілою низкою орденів та медалей.

3. Точно установить на какие средства существуют монастыри, какую имеют экономическую базу посевные площади, огороды, сады, луга, лес, мастерские, скот и т.п./ кому подчиняются и где находится их центр, а также указать название монастыря, как например, «Васильяне», «редомптористы», «иезуиты» или другие.

4. В справках указать наличие компрометирующих материалов на монахов, проживающих в монастыре, возмне их связи с УПА, участниками «Армии Краевой», подозреваемых в связях с немецкими разведывательными и контрразведывательными органами и других элементов, ведущих вражескую работу. Сообщить наличие агентурно-осведомительного аппарата, работающего по выявлению антисоветской деятельности монашествующих, как из их среды, а также и лиц, имеющих с ними связь, но не находящихся в монастырях.

5. В справках указать когда и кем основан монастырь, количество монашек и монахов и проживают ли монашествующие вне монастыря.

6. Учесть всех иностранно-подданных из числа монашествующих элементов и представить на них списки с указанием установочных и характеризующих данных на каждого.

В связи с важностью данного вопроса вышеуказанные данные предлагаю представить в УНКГБ к 13-му июня с.г. нарочными.

Всю работу необходимо проделать без какой либо расшифровки заинтересованности органов НКГБ в жизни и деятельности монастырей.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ НКГБ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНО 3 РАНГА

/БОРНИН/

№ 41-Д

«5» июня 1945 г.

г. Львов

ГДА СБУ. Ф. 17. Оп. 24. Спр. 7. Арк. 63-63зв.

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
(Дрогобич, Україна)

РАДЯНСЬКА ДЕПОРТАЦІЙНА ОПЕРАЦІЯ ІЗ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ 1939 Р.: НОВЕ ДЖЕРЕЛЬНЕ СВДІЧЕННЯ

Результатом першої радянської окупації Західної України (1939–1941 рр.) стали масові репресії із десятками тисяч вбитих та депортованих. Звісно, після здобуття Незалежності це питання знайшло своє відображення у працях, зокрема, таких сучасних дослідників, як Іван Білас [1; 2], Ігор Винниченко [3], Йосип Надольський [13], Тамара Вронська та Олександр Лисенко [4; 12], Василь Ільницький [7;], Василь Ільницький та Володимир Старка [10], Василь Ільницький та Наталія Кантор [9]. Відзначимо й збірники документів, підготовлені Володимиром Сергійчуком [14; 15; 16; 17; 18] та упорядковані Юрієм Сливкою [5; 6]. Водночас робота в архівних установах дає